

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előzetes helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 435dik sz. alatti Trattner-harolyi ház első emeletén, egybeitt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan közöltetik.

Testvér lapjaink jelen 2d. félévi folyamára az elkéstek még előlízethetnek akár a kir. postahivataloknál akár a szerkesztőségnél. 6 fr. p. p.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország: Országgyűlési közl. (aug. 9d. 194's 10d. 195 frdi ülésekben a megy. kihágások tárgyábani viszonyozenet fölolvastatása után a bünt. törv. k. bünt. rendszerről szóló III. rész iránti üzenet tárgyalatott; aug. 9. ker. ülésben a jász-kun rendezés iránti földi észrevétele kivén napi renden, a közeletés annyiban 's azon pontokra nézve történt meg, mellyek a városi 's hajdukerületi szerk. megmaradtak; aug. 13d. k. ülés tárgya: az országgyűlés berekesztését tudató k leirat; a borsodi indítvány v. papi javakról folyt tanácskozási folytatása; budapesti napló; mosonmégyei közgyűlés: pótlótasítások; ungmegyei közgyűlés: megyei 's társas élet jellemrajza.)

Amerika (mormonok prophétáját festvérestül agyonlötték)
Spanyolország (választási előzvények, helyhatósági botrány, ceutai hírek, egyezkedés a' ferdinandbankkal.)

Franciaország (charctéri mozgalmak, békealkudozás; Lamartine összes műveit 450 ezer fr. adta el, Spanyolorsz. hitelzőji gyűlése)

Oroszország (Vucsics 's Petronievics haza mehetnek.)

Olaszország (porosz utasok megtámadtatása)

Értesítő.

Magyarország és Erdély.

Mészáros Rupert Ignác orvos tanár, szemészmester 's volt egyetemi segédoktató a' nm. m. kir. Helyt. tanács által sz. kir. Post város szemorvosává tiszteletbeli főorvosi cízzel kinevezetett.

Országgyűlési közlemény.

Az aug. 9kén 194. földi orsz. ülés kezdetén a megyei kihágások tárgyábani viszonyozenet fölolvastatván köziratra utasított. Napirend fő tárgya a' t. RR. a' büntetési törv. könyv javaslatának bünt. rendszerről szóló III. r é s z e iránti üzenet volt, mellynek a' tárgy fölveit illető része következő: „Először is a' mintabörtönt illetőleg, miután mellette a' m. FRR. új erősségeket nem hoztak föl, hanem csak az előbbieket fejtették ki bővebben, azok czáfolatába a' KK. és RR. nem bocsátkoznak ugyan: mindazáltal mennyiben a' m. FÖRR. külföldi adatokra hivatkozva azt állítják, hogy a' magányrendszer különböző népeknél's néposztályoknál egészen különböző szikkrel alkalmaztatott; hogy vannak példák, mik szerint egy részről ezen rendszer czélszerűtlenné találtatik, másrészt pedig kisérétében a' betegség, halandóság és örültség roppant számmal mutatkozott: ez állítások ellenében a' KK. és RR. kénytelenek röviden megjegyezni, hogy épen a' helyesen megbírált leghitelesebb külföldi tapasztalás az, melly által igazoltatnak II dik üzenetökben foglalt állításai, mik szerint nemcsak nincs törv. hozás sehoh, melly a' magányrendszert czélszerűtlenné találta volna, sőt ez mindenütt ugy a' büntetésbeli szigor és javító hatás, mint az egészségi érdekek tekintetében minden más rendszernél kedvezőbb sikerrel ajánlkozott; de különben is, ha nincs olly jó elv, melly hibás alkalmazásban meg nem romlanék, a' helyes alkalmazás iránt a' m. Fördnek által javasolt „egy“ mintabörtön még nem fogna biztosítani, hanem inkább a' külföld példányul választandó számos bürtönei biztosíthatnak, mellyeket köteleléseknök tan csak annyiban nem mondhatni, mennyiben a' kifejlés utja végtelen. És így a' KK. és RR. az egy mintabörtön eszméjéhez most sem járulhatnak: azonban miután az általuk ajánlott építésbeli „egymásutánnak“ értelme szinte nem az volt, hogy valamennyi bürtönök átépítése egyszerre kezdessék meg; miután a' m. Fördnek több tekintetre nézve kifejezett aggodalmi és kételyei méltányolást érdemelvén, e' körülmény a' két vélemény kiegyenlítésére okul szolgál: a' KK. és RR. az ügy fontossága miatt is megegyeznek abban, hogy a' tervezett tíz ker. bürtön közül, kezdetképen, ez orsz. gyűlésen csak és legalább négynek, mégpedig az ország különböző vidékein és népfajai közti fölépítése határozatassék el. 'S azért építessék egyszerre legalább négy; mert több intézetnél akár különböző akár nem különböző eredvényeket látunk, azokra bizvástabb támaszkodhatunk, azokat, mivel közöttük összehasonlítás tethetünk, helyesebben megbírálhatjuk: ellenben egyes intézetnél néhez megítélni az eredvényből, mi illeti magát az elvet

mi a' véletlent; tehát ekkép a' m. FÖRR. által sürgetett alkalmazási tapasztalásszerzés is nemcsak igen gyorsítottatik, hanem a' szerzett tapasztalás helyes volta iránt inkább biztosítottatik; és továbbá ezek azért építessének az ország különböző vidékein és népfajai közti, mert azon aggodalom, mit a' m. FÖRR. épen népfajaink, ezeknek szokásai 's műveltségei különbségéből merítének, szinte ekkép fog mind gyorsabban mind legbiztosabban elenyésztetni. Kiindulván pedig e' két szempontból, és tekintettel levén az orsz. négy kerületeire is, a' KK. és RR. az aradi, miskolci, lévai 's pécsi ker. bürtönöket vélnék jelenleg fölépítendőknök. Egyébiránt a' KK. és RR. öszinte vallomást tesznek, hogy e' közeletést nem tethették volna a' m. FRR. részéről előadott ama javaslat nélkül, miszerint, a' melly törvényhatóságokban új bürtön építése szükségessé válik, azokra nézve a' magányrendszer elvei szerinti építés kötelezőleg mondassék ki. De itt viszont teljességgel nem járulhatnak a' mélt. Förd által nyilvánított azon megszorításhoz, minek folytában ezen törvényhatósági bürtönökben újabb törvényes intézkedésig a' magányrendszer szabályai ne alkalmaztassanak; sőt a' KK. és RR. azt ezekben is szinte kívánják alkalmazni, mert azt hiszik: hogy a' melly t. hozás magányrendszerü bürtönök fölépítésére kötelezi a' törv. hatóságokat, az már a' rendszert magát sem tekintheti olly veszélyes eszköznek, mellynek használata meg nem engedethetnék; mert azt hiszik, hogy az vagy a' ker. bürtönben sem, vagy a' t. hatóságokban is alkalmaztathatik káros következmények nélkül; mert azt hiszik, hogy ha volna benne veszedelem, az inkább eltartóztatna a' rendszer ker. bürtönökben alkalmazásától, mellyekben hosszabb időre ítelt rabok öríztetnek, mint attól, hogy a' t. hatóságbeliekre ne alkalmaztassék, mint mellyekben rövidebb időre elzárt rabok és sok vádlott vannak, melly utóbbiakra nézve örökre az elkülönzés lesz az elzárásnak mind igazságos mind czélszerű módja. De különben is a' rendszer elvében a' mélt. FRR. magok sem kételkednek, hanem csak annak mikint alkalmazása iránt táplálnak aggodalmat, már pedig ez, az építésmód által legnagyobb részben ki van fejezve 's annyira meghatározva, hogy azon aggodalom eloszlása előtt vagy nem lehetne építeni, vagy ha az épület már fölállítottatik, a' rendszer alkalmazását elhalasztani nincs semmi ok. És az ilyen terjedt tapasztalás, melly mennél több helyen gyűjtetik annál biztosabb, épen a' bürtönjavítás érdekében kívánatos, hogy midőn egy részről t. hatóságiban a' nemzet a' javítások folytatására ösztönöztetik, másrésztől szaporodjanak a' különböző adatok is, mikből az újabb törvényhozás intézkedéseinek során tovább haladhasson. Ezek szerint tehát a' KK. és RR. a' magányrendszer alkalmazását kívánják a' t. hatósági új bürtönökben is, különben e' nélkül az építkezés olly tékozlása lenne költség, idő 's a' tapasztalásgyűjtésre ajánlkozó alkalomnak, mellyet nem lehetne összeegyeztetni azon takarékos sággal, mellyre hazánk mind költség, idő, mind alkalom tekintetében szüksége van. Hogy pedig annak meghatározása új bürtönépítésre h o l v a n szükség, ne függjön egészen a' t. hatóságok önkényétől, e' köteleseget a' KK. és RR. jónak vélnék határozott számmal kifejezni; azt mondván ki törvényben: hogy hol a' meglevő fogházaknak az alább közlendő átmeneti rendezéshez alkalmazása 's edét meghaladja azon költségnek, melly ugyanannak magányrendszerítésére megkívántatnék, ott az új bürtönépítés szüksége a' törv. hatóságra nézve előállt. Ez ollyan arány, melly mind attól megörzi a' t. hatóságokat, hogy ideiglenes és így tökéletlen javításra sokat ne költsenek, mind pedig a' mélt. FRR. azon aggodalmát is eloszlathatja, hogy egy, véleményök szerint, még a' tapasztalás próbaköve alatt levő rendszerre tetemes pénzör ne fordítassék, 's eloszlathatja annyival inkább, mivel bizonyos, hogy a' javítórendszerek bár mint módosuljanak is részleteikben, azoknak lényegét és alapját mindig a' rabok elkülönzése teendi, 's így az építendő egyes kamarák örökre szükségesek 's nélkülözhetlenek lesznek. Mi a' második kérdést illeti: miszerint a' magányrendszer általános behozatalaig egy ideigl. rendezés határozatnak el, mult alkalommal ez eszméhez a' KK. és RR. azért nem járulhattak, mert a' magányrendszernek általános

és kötelező behozatalát, bár az a' dolgok természete szerint a' kivitelben némi egymásutánt képezendett volna, most kívánták kijelenteni: azonban, miután az eddigiek szerint csak 4 ker. bürtön fog fölépítettetni; miután fogházai magányrendszerítésére a' törv. hatóságok csak bizonyos föltétel alatt köteleztetnek 's e' rendszer általános behozatalának kimondása későbbi t. hozásra halasztatik el: a' KK. és RR. annyival készebbek a' nem magányrendszerü fogházak ideiglenes rendezéséhez hozzájárulni, mennél inkább fájdalommal érzik el távolodását azon időnek, mellyben a' magányrendszer közönségessé válandik, és mennél inkább szemlélik olly irtózatot állapotban a' hazai tömlöczöket, millyenben azt az élet-, vagyonbiztosság és a' nemzet. becsület veszélyeztetése nélkül tovább hagyni lehetetlen. Mi egyébiránt az 1827ki orsz. választ. a' m. Fördetől átvizsgált javaslatát illeti, vannak ugyan abban némelly jó elvek és czélszerű intézkedések 's azokat a' KK. és RR. belőle át is vették; minthogy azonban köztök határozatlan igen sok, minthogy az újabb körülményeknek nem felelnek meg teljesen 's szükséges az egész átmeneti rendezésnek olly alakba öntetnie, hogy az a' büntetőtörv. könyvbe illesztethessék: a' KK. és RR. alább közlik egy átmeneti rendszer t. javaslatát, melly e' III d. részhez, mint annak II. osztálya, volna csatlandó. Végre, a' 3dik kérdés a' büntetések arányítása, mellyhez képest a' m. FRR. azért kívánták, hogy az I. részben a' magányrendszer alapján megszabott fogságbüntetés új arány mértéke is határozatnak meg, hogy e' szerint a' nem magányrendszerü fogházakban is alkalmaztathassék, de a' mellyet a' KK. és RR. előbbi üzenetökben azért nem fogadtak el, mert a' magányrendszert általános és folyton behozandónak vélték; mert ideigl. rendszert nem tartván szükségesnek, a' jelenlegi fogházfegyelem törvényhatóságokint sokkal változóbb, semhogy azt büntetésbeli egyenlő 's igazságos meghosszabbítás alapjául lehetne fölvenni; miután azonban a' magányrendszer általános behozatala későbbi törvényhozára halasztatott el; miután ez elhalasztásnak természetes követkevényeül jelenik meg az átmeneti rendszer alkalmazás valamennyi nem magányrendszerü fogházra nézve; miután továbbá ez a' magányrendszer irányában az arányosításnak bizonyos 's egyenlő al a' p o t nyuitt: az arányosítást „elvény“ a' KK. és RR. hasonlóan elfogadják, miután véleményök szerint is a' fogságnak a' szerint kell hosszabbnak vagy rövidebbnek lennie, mint enyhebb vagy szigorubb a' benne uralkodó fegyelem. De egyszer mind kénytelenek a' KK. és RR. azt is kijelenteni, hogy bár az arányításához elvben hozzájárulnak; miután azonban a' fogságévek eddigi meghatározása egy oldalról az általok megállapított összes büntetés nemeknek, más oldalról az alábbi átmeneti rendszernek a' mélt. FÖRR. elfogadása által fölteleztetik, mig ezeknek elfogadása felől a' mélt. FRR. részéről nem értesítetnek, azaz mig az iránt a' két tábla között egység nincs: mik az arányítás alapjai, addig az arányosítandó bünt. határozásába nem bocsátkozhatnak. Nem lehetvén tehát ebben előbbre haladni mindaddig, mig az I. rész iránt a' mélt. FRR. véleménye a' KK. és RR. előtt tudva nem leend, ez okbul is, de különben is kényszerítvük a' KK. és RR. teljes bizodalommal arra szólítani föl a' mélt. Fördet, hogy azon I. rész iránt, melly hozzájuk annyi hónap előtt küldték, véleményöket nyilvánítani elvégre sziveskedjenek. Mindezek után a' KK. és RR. átmenvén a' mélt. Fördnek részletes észrevételeikre, előlegesen is azt jegyzik meg; hogy miután az ajánlott egy mintabörtön folytában a' m. FRR. eddig csak a' ker. bürtönre vonatkozó szabályokat vették vizsgálat alá, a' KK. és RR. véleménye szerint pedig a' magányrendszer némelly t. hatósági bürtönökben is alkalmazandó lenne, remélvén e' módosításhoz járulásokat a' mélt. Fördnek: most már és ismét arra híják föl, hogy a' t. hatósági bürtönökre vonatkozó rendeleteket is vizsgálat alá vevén, sziveskedjenek azok iránti észrevételeiket a' KK. és RR. kel hová előbb közleni. Ezen üzenet némelly pontjai iránt észrevételeket tevén egy m. gróf, 's névszerint ollyasokat látván benne megczáfolva, miket a' FRR. soha nem mondottak, mindezeket mellőzve, a' felállítandó négy ker. bürtön eszméjét elfogadva, azon módosítással mindazáltal, hogy megmaradván az aradi, miskolci 's pécsi, a' Léván felállítatni tervezett Bu-

dára tétessék át, már csak azon tekintetből is, hogy közel felügyeléshez álljon 's így a tapasztalás annál könnyebben 's nagyszerűbben legyen megszerezhető. Azért e' börtönt legszükségesebbnek 's a' többinél fontosnak tekintik. Azon esetre tovább, ha a' megyék kebelbeli börtöneiket újra akarnák építeni, ez csak különös felterjesztésre 's a' középponti biztosság helybenhagyásával történhessék. Ezen nézetek egyhangulag elfogadtatván, Horvátország követő az egy. országok számára ötödik börtönnek Pozsegán leendő építtetését szorgalmazza, kivánságát az ezen országok méltóságára, lakosai saját-nemű jellemére, geographiai, politikai 's philanthropicus tekintetekre alapítván. Egy m. báró az országok méltóságát nem az építendő tömlöczökben szemléli, hanem inkább abban, mivel Horvátország eddig is méltán dicsekedhetett, hogy kebelében a' rabok száma aránylag sokkal kisebb mint Magyarországon; a' népfajt tekintve pedig megjegyzi, hogy ugyanazon horvát nép lakja Zala's Vas megyék egy részét is. A' kívánat elmellőztetett. Ezután átmentek a' m. FRR. az egyes szakaszokra tett észrevételek megvizsgálásába, 's nehányat kivéve a' többire nézve a' t. RR. kebel megegyeztek, 's tanácskozá-sukban egész a' börtönrendszerről 'osztályig jutván, ö cs. k. Fensége a' folytatást jövő ülésre halasztá.

195d. orsz. ülés a' m. FRR. aug. 10d. ország-bíró ő kögy. előülése alatt. A' börtönrendszerről osztályok, fejezetek és szakaszok a' munkát végeig tárgyalatván, ez alkalommal némely m. tagok nagyon is bele ereszkedének a' börtöni házirend részleteibe, de legtöbb pontban a' t. RR. kebel megegyeztek, a' m. elnök a' rendi felszólítás következtében a' büntetések fokozatait tüzte ki tárgyalás anyagául 's e' végre az orsz. választm. a' halálbüntetés fentartását tanácsló véleményét, valamint a' kevesebbnek e' büntetés eltörlésére irányított ellenvéleményét, felolvasandóknak vélte. Ez ellen egy m. gróf megjegyzi, hogy az egyébkint is csekély számú gyülekezeti illy fontos tárgy feletti tanácskozá-sra elkészülve nincs, 's azért ne vételnék az fel ez ülésben rögtön, hanem halasztnék talán a' jövő ülésre, midőn elkészültebben történehetnek a' viták. — A' tárgy fontossága fölötti észrevételt teljesen méltán lá egy másik m. gróf, de lehetetlennek tartá, hogy olly tárgy mely már 13 hónap óta a' m. FRR. kezeiben létezik 's csak a' megváltozott tanácskozási rend következtében halasztatott, eddig váratlan legyen a' gyülekezeti előtt. De ő cs. k. Fensége is úgy mondotta ki a' végzést, hogy a' börtönrendszer befejezésével azonnal a' munkát 2ik része fog tárgyalatni. Az orsz. gyülés végéhez közelod-vén, nem ezélszerű a' halogatás, mellynek egyébiránt is a' RR. sürgetése 's azon körülmény áll ellenében, hogy a' halálbüntetés, valamint a' többi testi büntetés elfogadása vagy eltörlése föltételezi a' büntetési arány létesítését. E n n e k folytában az i t é l ő m e s t e r az említett két véleményt felolvasván a' tárgyalást sürgetett gróf, ki az országos választmányban is a' halálbüntetés még most szükséges megtartására szavazott, noha in thesi annak eltörlését ohajlja, leginkább Angolhon példájára utal, mely e' büntetés rögtön eltörlését szinte veszedelmesnek tartván, annak csak eseteit devalváltá 's ezáltal jobban elérte célját. Ezt előre boosátván, a' halálbüntetés kérdését jelenleg ex professo tárgyalandónak 's eldöntendőnek már csak azon okból sem vélte, miután az orsz. vál. azon tagjai is, kik a' halálbüntetés eltörlésére szavaztak, ezt mindig csak föltételelesen tövék, ha t. i. a' halálbüntetés substitutumuma lesz, a' t. RR. pedig csak akkorra határozzák el e' büntetés eltörlését, midőn már a' magányrendszer általános elfogadását elhatározták. De miután a' dietalis alkudozások folytában ezen rendszer általános behozatalától elállottak és csak ker. börtönök építtetését határozzák, az általános substitutum megszünt, 's már most a' halálbüntetés eltörlése 's a' magányrendszer substitutum gyanánti elfogadása által hazánkban azonborzasztó anomalia fogna bekövetkezni, hogy egy helyütt a' halálbüntetés dívatoznék, másutt nem, 's hogy, sok esetben a' pusztá sorsnak volna kitéve, tudniillik ugyanazon gonosztevő olly megyében, hol a' magányrendszer behozva nincs, h a l á l b ü n t e t é s s e l lakolna, míg más megyében, mely már a' m a g á n y r e n d s z e r t elfogadta, élete mentve volna; sőt még azon körülménytől is függne ez emberek élete: vajjon van e' még hely a' m a g á n y b ö r t ö n b e n számára vagy nem? Azért is szónok e' körülményre figyelmeztetni kíváná a' t. RR. kebel, kik is annak méltánylására el fognak állani a' kérdés jelenlegi tárgyalásától mindaddig, míg a' halálbüntetés substitutumuma országszerte el leendő fogadva. A' substitutumum nem létét egym. báró meg nem ismerheti. 4. ker. börtön el van fogadva összesen 2000 rabra 's ezenkívül számos megyében a' magányrendszer szinte be-

fog hozatni; így tehát azon eset nem gondolható, hogy valaki azért, mivel illy börtönben helyt nem kap, halál-ra fogna ítéltetni, ha a' m. FRR. e' büntetés helyett a' magányfogságot fogják elhatározni. Ez esetben különösen rendelkezhetni, hogy a' ker. börtönökbe mindenekelőtt azok zárassanak, kik criminalitás azon nemét követték el, mellyre eddig halálbüntetés van szabva. Azért tehát most kell a' tárgy fölött végezni, 's e' tábla nem élhet az említett okkal, miután föl nem tehetni, hogy a' halálra ítélt rabok száma két ezeret felülhaladjon. — Az elhalasztást sürgető gróf erre figyelmezteté az utóbbi szónokot, mikép az ország rendinek czélja volt, hogy e' börtönök körüli legtágosb körben szerzendő tapasztalások használtassanak, 's így, ha egyedül azok jönnének a' kerületi börtönökbe, kik a' halálbüntetéssel fenytetni szokott gonosz tetteket elkövet-ték, ugy a' rövidebb időig elítéltekre nézve semmi tapasztalás nem volna szerzendő. Ezen észrevételt egy m. gróf még azon gyakorlati megjegyzéssel pótolá, hogy a' m. báró okoskodása minden esetre csak akkor állana, ha a' kerületi börtönök már elkészültek volna; de nem-csak hogy ez nem történt még, hanem hihetőleg a' jövő országgyűlésig sem állandnak e' börtönök készen, 's így ellenmondhatlan igazság, hogy jelenleg a' halálbüntetésnek nálunk nem létezik surrogatuma. Így tehát a' halálbüntetés kérdése a' jövő törv. hozásnak átengedendő; midőn a' szükséges előkészületek meg lesznek téve. — E' nézetekben a' többség megnyugodván, a' m. elnök a' végzést gr. A. indítványához kepest a' kérdés elhalasztására kimondotta. Itt azonban az indítványozó gróf a' t. RR. kebel kijelentendőnek vélte, hogy addig is, míg e' kérdés felett voltakép határozni lehet, a' m. FRR. min-dig hajlandók lesznek jelenleg is a' halálbüntetés, más müvelt nemzetek példájára, minél kisebb számra leszállítani. Ezáltal a' főrendi javaslat kedvezőbben hatand a' másik táblára. (Elfogadtatik.) A' testi büntetésekre nézve szónok azokat, mint a' fogsághoz kötött sanyaritást, mint a' bilincseket, tovább megtartani nem akarja; de noha a' rabságnál a' botot eltörlüni kívánja, aggodalma van, hogy némely politikális kihágásoknál, mellyek ed-dig sommás eljárással szoktak elintéztetni, a' testi büntetés eltörlése rossz következtetéseket jánna. Hazánk közéletét másképp kell fölvenni mint más nemzetekét. Néha 20—30 egyed vesz részt verekedésekben, 's a' vizsgáló alispán vagy szolgabíró a' vétkeseket többnyire rövid uton szokta testiképen megbüntetni, a' nélküli, hogy ez által nekik másféle kár vagy hátramaradás okoztatnék. E' tekintetben a' testi büntetés ezen egyede-ekre nézve valódi jótétemény, mert másképp többnapi bebörtönzés által nemcsak keresetmódjuktól fosztatná-nak meg, hanem még az illető törv. hatóságnak lennének terhére. — Ez ellen az egyformaság eszméje szokott felhozatni: ez teoriában igen szép, de alkalmazásnál annál bajosabb. E' pontot jelenleg el lehetne ugyan hallgatni, de ha későbbre hagyatnék, akkor a' t. RR. o' javaslatot könnyen visszszalápnak tarthatnák. Az e' kérdés fölött támadt vitakozásokban felhozattak többnyire mindazon elvek a' jogegyenlőségről, becsü-letéről, lealacsonyításról 's b. mellyek a' rendi táblánál szöngyegen valának. Ha a' bot jótétemény, miért nem akarjuk e' jótéteményt minden osztályljal éreztetni? De a' büntetés soha se legyen jótétemény. Ha pedig czéljának megfelel a' bot 's a' bűntől tartóztat, akkor kétségkívül minket még jobban tartóztatna, mint a' durvább embert. Hol a' büntetés bottal kezdődik, ott nem elég a' magányrendszer, ott bitófa kell. De ha kikerül a' börtönből, hol a' magányrendszerrel fogva tartatott, kün kisebb vétségért verik, 's így ellenkezőjét tapasztalja annak, mire a' börtönben oktatták. De miután már a' criminalitásoknál eltörlülük a' botot, mikép lehet azt kisebb vétségéknél fentartani? Meg kell különböztetni az absolut 's relativ becsületérzést. Ez minden crimina-lis büntetésnél áll. Magyarországon a' nemesség nem foglalja magában kirekesztőleg a' miveltiséget, 's azt néha nem nemeseknél nagyobb mértékben találjuk. Illy müvelt nememes, ha politikális vétségért azon veszély-be jönne, hogy egy tán ellenséges tisztviselő által né-hány pálcaütéssel büntetessék, a' gyalázat kikerülé-sére kénytelen lenne criminalis vétséget elkövetni, melly-nél a' bot el van törölve. — Ellenben megmutatták, hogy ha csak a' fogság kellelén tul nem sanyaritatták, az alsóbb osztályokra kisebb vétségéért épen nem fog-na hatni, miután kivált a' szláv fáj, ha a' börtönök most tervezett elrendezése mellett még a' dohányzás is megengedtetnék, a' börtönt inkább jutalomnak mint büntetésnek fogná tekinteni. — E' szellemben még világos-sabban nyilatkozzék egy m. gr. szeszélyes előadásában. Boosátat kérek — így szölt a' nagy hazafi — miután a' discussio már annyira terjedett, kissé késő van, hogy

bátorkodom felszólalni; és minthogy, mint szememre vetik, és meglehet hogy igaz — szokásom az, hogy néha digressiokat teszek, ha megengedi elnök ő n m g a fogok némileg e' jogommal élni. En igenis azt hiszem, hogy most, az átalakulási kérdéseket tekintve, ha valamit, talán experimentumokat nekünk tenni nem kel-lene; és ha azon nemzeteket vesszük, mellyek a' civi-lisban sokkal előbbre haladtak mint mi, azt fogjuk tapasztalni, hogy némely egyeseket kivéve, de mely-lyeknek sokkal szelidebb természetök van, lehető legjobb akarattal sem tudták a' testi büntetést egészen elmellőzni. Vegyük fel, hogy minden jobb kedély irtózik attól, kivált ha tudja, milly hatása van a' szellemnek az ember anyagi részére; de akárki mit mond, vannak olly esetek, hol az anyagi rész az embereknél praevaléal, 's így ezt kell fenytetni, mert szellemi részére nézve illy emberre a' fenytetés nem hat. De most vegyük, hogy ha általában — és mint mondám, digressiokat f o g o k tenni — a' testi és halálos büntetés, supponáljuk, hogy egyszerre fog megszüntetni 's azok, kik azt indítvá-nyozák, e' tekintetben többséget nyernének: mi fogna történni vajjon? mondhatom, e' tekintetben vannak bi-zonyos kufők, mellyekben gyönyörű theoriák és igen philanthropiai elvek foglaltatnak, mellyek olly varáz-s erővel bírnak, de mellyekből, a' status reformatioját tekintve, olly dolgok szoktak kiburjánózni, mellyek-nek következményitől rettegek, kivált mivel olly fur-csa természetem van, hogy ha esténkint egy kissé meg-terhelem gyomromat, a' legkomolyabb álmokkal szok-tam éjjeletem tölteni; és mi u t á n sejdítem, hogy ezen kérdés, mellynek egykor olly nagy popularitása volt, hogy ha egy vagy két évvel ezelőtt valaki a' testi vagy halálos büntetés ellen lett volna, annak alig ha helye leendett e' teremben; de ez is kiment a' divatból, és sok ember a' theoriák sorába állította a' dolgot, és könnyű a' szép szavakat a' vásárra vinni, kivált ha előre tudja az ember, hogy kisebbségben marad. Hogy azon kut-förül szóljak, bátor vagyok előadni, mikép ma éj-jel igen furcsa álmodtam, t. i. valami magasabb szel-lem mindig unszolt, mivel a' nemzeteknek is, ugy, mint egyes egyedekeknek, vannak bizonyos pillanatai, mely-lyekben a' szerencse mutatkozik, és hogy ha legott az egyes vagy nemzet azt meg nem ragadja, azt magától el-veti örökre; és ezen kicsiny digressio unszolt te-hát, hogy, miután sajnosan tudjuk, mikép Csehország-ban a' szegény izraelitáknak igen rossz dolguk van, hogy tán: most volna azon pillanat, mellyben az emancipa-tiót vinnék keresztül, mert akkor természetesen bi-zonyosak lehetünk, hogy mindazon izraelita egyszerre itt teremne, és ha tessék, hogy némi manoeuvrek által Galliciában is a' szegény izraelitákat sanyargatná a' kath. rész, midőn nálunk emancipáltatnak, onnan is egyszerre bejönnének. 'S olly szépnek mutatkozott ez ország kivált nemzetiség tekintetében, ha mindnyájan itt fognának egyesülni, és ez ország, mellynek népes-sége olly csekély, illy új elem által még a' magyarsá-got is elő fogja mozdítani és a' közcsinosodás is szapo-rodni fog; 's ez által bizonyosan előrendjük azon czélt, és a' törvényhozásnak e' pillanatot meg kellene ragadnia, így álmodtam. 'S ezzel összefüggésben, ha még egy-uttal a' halálos büntetést is abrogálnók a' testi bünte-téssel együtt, akkor természet szerint — mint ma hal-lottam: „Freiheit sogar im Kerker!“ miután az experi-mentumok még egy országban sincsenek tisztában, és ha valamely nemzetek, minden bizonynyal a' magyar-nak a' régi nemzetek tapasztalását nélkülözni nem sza-bad; de mindazok helyébe épen most ki számított 400 kubikláb tiszta levegőt, 3 napi eledelt, némi kéjelmeket, mint a' millyenekről gr. Cz. J. szölt. Ekkor e' néptelen ország ismét más speciesekkel fog szaporitvatni, mert egy részről a' lengyel és cseh izraelita A-tól Z-ig, és más or-szágokból mindazok, kik a' fenytéstől félnek, Magyar-országra tödulnának, és a' nemzet kifejlődésének, re-formjának és újalakulásának — kivált magyar szel-lemben — egy ujaerája keletkeznék. Ezt álmodtam, 's e-zel csak azt bátorkodom kifejezni, hogy ne csináljunk ex-perimentumot, hanem lassankint tegyük mindent, hogy egészen más rendszerre menjünk át. Nem tudom igaz é, mit nekem mint kis gyermeknek egyszer mondtak, hogy t. i. egy megyében, nem akarom megnevezni, az lett volna a' szokás, hogy ki a' megye házába ment, természet sze-rint, ha nemtelen volt, mindjárt egykét huszas számú nem akarom mondani, mivel lakatták jól, hogy bizonyos fé-lelme legyen a' megyeháztól, és ezáltal a' megye némi tekintetben álljon előtte. Vannak esetek, magam is rég voltam katoná, hogy passio által, minden vizsgálódás nélkül, égbekiáltó igazságtalanságok követték el; és mondhatom az nem volt jó, és minden ember, kiben jobb kedély létezett, irtózott tőle. De ebből is a' másik tul-

dájar
kat te
történ
hol a'
véve
bünte
szere
hogy
mosa
dig v
nok
önál
zet é
meg
maga
lyek
a' pe
raso
több
rája
gyar
nem
zetek
mell
dál
gözh
lyek
estek
dig c
telt
maga
más
A' n
több
belr
radt
tés a
rosi
tak;
szer
re a
keze
mint
maga
ségi
állap
rüle
gok
szük
ha a
azir
zeka
tiszt
bün
tette
ra k
jász
nál
mon
san
dor
kun
köz
a' n
töb
maga
niol
elle
priv
vált
sze
felü
vák
kin
röv
gur
a' l
is a
azo
ma
kez
ren
az
ors
kat
zer
fel

azért nekünk elcsüggedni nem kell; használjuk az időt, 's iparkodjunk, hogy munkálkodásunkat bevégezvén sanctio alá juthassanak, mi ha nem történendik, senki sem mondhatja azt, hogy mi valánk okai a' nemzeti közboldogság eszközlésére hozandó törvények akadályozásának. Szónok nem látta szükségét e' tárgy feletti hosszas discussionnak, legzélszerűbbnek vélte az 1839/40 országgyűlés példájára rövid óvást tenni az iránt, hogy el nem ismerik az országgyűlésének törvényes elosztatását 's ezzel, ugymond, az 1790. 13. t. elég lesz téve.

(A' borsodi indítvány v. papi javakról folyó tanácskozás. (Vége.) A' mondottak folytában v. k a p t a n követe még egyszer szólalt fel, 's ugymond: B. követe a' dolog érdemére tett kimerítő véleményét egészen magaméva tévén, kötelességemnek tartom T. követe ellenem intézett keserű kifakadását visszautasítani. Én őt a' szólásszabadság egyik jeles bajnokának tartám, azonban csalatva vagyok, mert szomorúan tapasztalom, mikint ő annyi ellenvéleményt sem képes tünni 's fölemészteni, mint az én parányiságom. Nem emlékezik é, midőn nem rég itt azt állította, hogy a' clericus hivatalát fejős tehén gyanánt nézi; 's én ezt el tudám nyögni. Igenis! szinte bámulva kell jelenleg tapasztalnom, mi kint ő is a' szólásszabadságot nem tartván közkinccnek, azt kizárólag kívánja használni, különben mikép róhatna meg mint mondá O' Conneli elszántsággal, vakmerőséggel határos felszólalásért. Névszerint vádol, hogy én kiméletlenül fakadék ki a' lovagrend ellen, hollott ő az ellen legalább is százszor annyit mondott, mint én; meg hogy én a' protestantismust egyre korbácsolom; bátor azok a' catholicismust itt soha meg nem támadák. Ugyan nem hallotta csak nem oly rége' ház fedele alatt harsogni azon sokat jelentő nyilatkozatot: ha a' magyar protestansok állítólag igazságos követeléseiket itt törvény útján kivíni nem tudják, kénytelenek lesznek idegen istenekhez folyamodni; 's ez nem megtámadása, nem harc a' catholicismusnak? Mi egyedi véleményemet az a' d o r a nézve illeti, kimondám azt ismételve kerületi 's orsz. ülésekben; 's ez az, min megnyugodni 's minden más ellenkező mellékirt vagy mondát el nem hinni szükség. És kérdem, vajjon jó tactica é ép akkor nyujtani kezét papi tulajdonra, midőn a' nemességet adó alá hajtani, a' libera disponendi facultást megszorítani akarják? Jól jegyezze meg T. követe, hogy aligha e' lépés nem lesz, mi a' nemesség szemét kinyitja, hogy a' jelen legislatio absolutismusra törekszik, 's ennek folytában aligha az nem lesz, mi az adó kérdését megbuktatja. De G. követe is hibás az iránti véleménye, mintha a' templomok építése 's népnevelés mindenütt egyedüli 's kizáró kötelessége volna a' clericusnak. Hogy az első nem úgy van, mint ő tartja, világosan tanítja a' honi törvény azon része, melly a' jus patronatus fejtegeti; a' népnevelés és vallási oktatás közt tovább igen nagy a' különbség, 's csak ez utóbbi tartozik az egyháziak kötelességei közé. Tovább igen nagyra becsülöm azon nyíltszívűségét, minélfogva kijelenté, hogy protestans atyáink a' kath. egyház javaiiban osztozni kívánnak. Én ezt már nyilvánítottam egy m. gyűlésen, de kereken tagadák azt némely más vallásu érdemes urak, azonban ugy látom, még is nekem volt igazam, mert csakugyan osztozni kívánnak velünk oly alapítványokban, mellyeket diplomák, számos törvény, bécsi, linzi béke, kir. hitlevelek, eskük 's az 1794; 26. t. világos szavai, kizárólag a' kath. egyház számára biztosítanak. Megfoghatlan! hogy minden vallás közt egyedül a' kath. egyház az, melly maga fentartására alapítványokat ha tesz, azok minden más vallásuakkal közösen 's megosztandók; ellenben a' protestansok alapítványai noli metangere, ezek ellen szótemelni roppant gravamen lenne, megfordítva még jóságos cselekedetnek hirdettetik. Van é itt reciprocitás? Lehet é illy előzvények után tovább is tünni, hogy minden más kivált ság lerombolatása után egyedül a' protestantismus birjon exclusivum privilegiummal, különösen alapítványai irántában? a' clericus javai mind a' katholikusság alapítványai, ezek bukásával vége minden kath. intézet fundusának, midőn más részről a' protestans fundatiók épségben maradnak, sőt a' célba vett osztály által gyarapulnának. De legfőbb figyelmet érdemel G. azon állítása, hogy hazánkban a' protestansok jóval felvilágosultabbak, miveltebbek mint a' katholikuskok. Ezt márt többször hallottam; de a' közelletben ellenkező tapasztalok, 's ha G. követe méltóztatnék velem együtt beutazni hazánk minden helyeit, hol leginkább felei laknak, mit sem késtem, valónak találná állításomat. B. követe hite szerint, mond tovább szónok, a' szegény papok egyesülnek a' néppel, de soha sem a' néperdekekben. Azonban a' hisztória ellenkező bizonyít, mert a' papság eleve mindenütt szegény volt 's mivel ép a' nép érdekét viselte mindig szemei előtt, annak

nemcsak lelki, hanem egyéb hasznos szolgálatokat is tett, azaz Pál apostol példája után mindennek mindene lett, minnek következtül, hogy az egyháziak majdmindenütt jószággal ajándékoztattak meg, 's polgári hivatalokra is alkalmaztattak. Ez a' természet rendes folyama. Igy a' francziák ismét kezdik ingatlan javakkal dotálni a' clericust, 's ne is kétségeskedjenek, mihelyt Irland emancipálni fogja magát, tüstint nemcsak jószággal látandja el, hanem kitünőbb polg. jogokban is részelteti papjait, kik jelenleg hiveik szabadságaért annyit küzdenek, annyit szenvednek. Hiszi tovább B. követe, mintha nagy különbség volna az egyházi 's világi javak közt azért, hogy a' világi nemes mindentől szabadon rendelkezik, midőn a' clericus, még halál esetében sem intézkedik minden korlát nélkül; igen is szabadon rendelkezik szerzeményéről, de nem az ösiségről 's valamint a' világi nemes ösiségre nézve korlátozható a' törvény, ugy szabályozhatta mindegyikre tekintve a' papságot. Még csak arról kell számot adnom B. nak miéért nevezem I. Fülöpöt nagyinak, 's miéért nem utazhatom kívánsága szerint missionariusoké Chinába a' vad népek megtérítésére. Nem említem, hogy ugynevezett tengeri ereje classis invincibilisnek nevezetett, nem, hogy tartományában a' nap soha le nem nyugodott, hanem csak igen röviden azt nyilvánítom, azért dicserem őt, 's miéért magasztalják a' protestansok Sdík Henriket és Erzsébet királynét. Mi az adott tanácsot illeti, már tegnap érintém, hogy magunk hiveinek egy részét is majd újra kell megtérítenünk, 's ebből gyaníthatja, mikép csekély munkálatom honn is szükséges levén, hazámat alig hagyhatom el. Ehez járul jelenleg más két nevezetes körülmény. Az angol biblia-társaság naponta erősebben kezd üzni térítésit Magyarországon, a' sok adat közül ezutal csak egyet említek; evangelicus atyáink az ország elibe nyujtott, de mindeddig nem tárgyalt petíciójokban szinte sérelem gyanánt panaszojják, hogy azon 6000 példány német bibliát, mellyeket a' nevezett társaság részökre, Magyarországra küldött, a' kormány confiscáltta, miéért szeretem hinni: m a j d a n n a k idejében teendő indítványom folytában köszönet fognak a' t. RR. a' kormánynak szavazni; nem sikerülvén ily a' kísérlet mult években a' bibliák helyett 8000 pft. küldetett hazánkba, a' pénz egy részén nyomtatott ki a' Köszeghy képes könyv, hol mi katolikusok az ártatlan protestans kisdédek elibe még ma is mint valami bálványzóka állítatunk, a' pénz többi része valamint a' botrányos könyvből bejövő mennyiség is térítésekre levén fordítandó; hason térítési mesterséget üz hazánkban a' G u s z t á v A d o l f-féle társaság 's jelenleg Pécsen épített templomot; vajha kormányunk ezen nem legbőkebb tendenciájú társulatra nézve Bavaría dicső példáját követné. Illy körülmények közt ne vegye kérem követ ur rozsz néven, ha veszélyben forgó tulajdon hitsorsosim kedvezőt tovább is honn maradok. — Hosszas 's éles czáfolatok után szavazat sürgettevé az öt rendbeli szavazat ugy a' határozat erevényét közöltük, csak azt jegyezzük meg, hogy a' kérdések felállításá szinte oly erőfeszített vitákból keletkezett, mint a' tárgy feletti tanácskozásokban volt.

◀ Budapesti napló. Említettük, mikép alapos reményeink valának, hogy Pestnek nem sokára ipartanodái is leendnek, 's ime minden várakozást megelőzve, egy kegy. kir. rendelet által azok már meg is parancsoltattak. Ezen ipartanodák három, u. m. gazdasági, mesterségi 's kereskedési osztályból állandnak; mindegyik osztályban, az egy évi előkészítésre számítandón kívül, a' tanulás két évre van határozva. Járhatják azon ifjak, kik az alsóbb 's felsőbb elemi iskolákat jó előmenettel végeztek. Az oktatás magyar nyelven fog tartatni, 's nyelvez tanító által eszközöltetni. Az egyik tanítja a' mathesist, az elméleti 's gyakorlati földmérés és az eróműtant (mechanikát); a' másik physicát, m. gazdaságot, m. kereskedést és váltófogot, az urbér, erdők fentartása 's mezői rendőség iránti törvényeket; a' 3dik vegy- és iparműtant; a' 4dik természet-történetet, a' term. műveinek ismeretét 's keresk. földleirást; az 5dik a' polg. építőmesterséget 's vízűtant (hydraulicát), és rajz. földmérést; a' 6dik a' levelezések, közélet- 's kereskedésbeli ügyek iránti irásmodot 's német nyelvet; a' 7dik a' köz számvetést, a' keresk. számvetést 's a' számvevői tudományt; Sdík a' rajzolás. Az el sőbb öt tanítónak egyenként 1000 p. fr., az utóbbi háromnak egyenként 800 p. fr. évdíj állapított meg, 's e' fizetés minden 10 év múlva, ha az illető tanítók ezen időt az előjáróság teljes megelégedésére töltötték, 100 p. fr. tal szaporítottatik. A' felügyelés ez ipa tanodákra egy 1500 p. fr. évi fizetéssel ellátandó igazgatóra bízatik Alapjuk a' tudományi alapítvány pénztára leszen. — Mult számunk végén röviden említett kisdedovó-képző intézet alapkö-letéleti ünnepének kevésbbé kedvezvén az idő, az ünnepély a' folyvást lanyhazó permeteg miatt az intézet belesarnokaiiban ment véghez, a' pesti magyar huszár- és gyalog őrhád tisztelgése mellett igen szép számu 's válogatott közönség előtt. Maria Dorothea nádornék ő fenségét az egyesület nevében id.

Sched us Lajos kir. tan. üdvözlé. A' harsány éljen kiáltások megszűnté után Wargha István Intézeti igazgató velős és korszerű beszédben fejtegette a' kisdedovás nagyfontosságu ügyét. fenséges nádornék 's az alapítók iránti háláját kifejezve, egyszercsimind a' számosan összegyűlt vendégeket az intézet további pártolására híván fel, mit nádorné ő fensége e' szókkal fejezte be: „Isten áldása legyen ez intézetnek!“ E' tiszta magyar kiejtéssel mondott szavak villanszerűleg hatottak a' jelen volt fényes gyülekezetre, 's a' magas lelkesedés hosszas éljenviharban tört ki. 'S miután az alapkö letételére készített helyen a' szokott egyházi szertartások megelőzte után egyes. titoknok, Stuller Ferenc ur az intézet alapjába rejtendő 's ennek minden viszonyosságait magában foglaló emlékiratot felolvasta, az oklevél uralkodó királyunknak ez évben veretett néhány ezüst 's arany pénzeivel együtt az alapkö üregébe 's erre az alapkö leborosztatott, nádorné ő fensége tevén az első kanál vakolatot 's kalapácsütést, mit több köztisztelőben álló vendégek 's köztők a' bécsi polg. őrsereg lépviseleji is követének. Szertartás végeztével a' fenséges asszony az intézet termét 's ezek egyikében összegyűlt kisdédeknek tekintvén meg az öszszesereglettek üdvözlésai 's a' polg. katonaságból választott díszlovagok tisztelegő kísérete mellett déli 12 órakor Budára visszatért. Nevezetessé tévé az ünnepélyt ő felsége urunk 's királyunknak egy ez alkalommal tett alapítvány 's azon kegyelmes atyai ígérete, hogy ha az egyesület ezélya szentségéről 's az eszközök hasznos alkalmazásáról meggyőződik, azt továbbá is pártolni kegyeskedendik Üdv és hála a' kegyes fejedelemlnek, ki millió teendő között, kisdedovásunkat is magas figyelmére 's pártfogására méltatta! — Nevelő intézetről szólván, eszmétársulatnál fogva, szüleknek, kik gyermekeiket lelkiismeretes, szilárd és ügyes nevelő kezére bízni 's a' drága Pesten élj jutányosan kiképeztetni ohajtják, ajánljuk Mutschembacher Alajos urnak magány fi-nevelő intézetét (Gránátos utca a' vármegye házával átellenes Libasinszky-ház 150 emelet 5dik sz. lakásban). Ez intézet évi oct. elején még csak második pályáját érendi, de ha szabad következtetést húzunk annak első évi erevényeiről (próbatétén magunk is jelen levén); ugy annak igen szép jövedvét 's a' benne oktatóndó ifjaknak valóban nagy előnyökét jósolhatunk, már csak azon igen lelkiismeretes és ezéllirányos intézkedésnél fogva is, mikép ez intézeten a' rendes magyar és latin nyelvvel előadott gymnasialis tanulmányokra, mindig annyi segéd tanító tartatik, hogy minden három nevedékre egyegy tanító jut, skik 's mellett azintézet tulajdonosa által, ki mint igen jeles polyglott, derék magyar családapa 's szenvedélyes nevelő, egészen hivatva van e' pályára, nemcsak német és franczia, de a' már ezekben jártasak olasz és angol nyelveken sőt a' rajzolásban is alapos oktatást nyerne. Külön csak a' zene, táncz, uszás és viásbani oktatások szívetnek. Egy egy növedékért, ki az intézetnek egészen átadatik, ide érve lakást, tartást, mosást 's a' nevezett oktatást, évenként 400 p. frt. fizettetik; az intézeten kívül lakókia nézve még jutányosabb feltételek vannak. A' tulajdonos kerttel is bír, melly a' nevedékeknek nyáron átengedtetik. E' tanítás f. évi oct. elején az iskolai évvel együtt kezdődik. — Sz. István napja meglehető komoran 's hűvösen köszönt ránk, de azért az egyházi ünnepély 's polgári 's katonai részről kifejtett pompa e' köz magasztaltságu nemzeti ünnepünkön derültebb alig vala még 's szívünk annál melegebben dobogának, mert az ünnepen mindenkább több nemzeti színezetet látánk előmleni. A' nagy napot kora reggel a' két testvérváros valamennyi harangjainak zugása 's a' budai bástyafokrul álgyudörgések üdvözlék, a' városház tornyán 's gözöcsinben kitűzött örömlöbögők lebegnek; valamennyi plebania, minden hatóság, karok 's ezéhek testületileg és egyenként részt vesznek a' köz ünnepen, melly itt fényesebb és nagyobb még az urnapinál is; a' budai mindkét rendbeli polgárkatonaság, valamint a' pesti huszárök 's gyalog őrhád, a' lövécsék 's könnyűlovások teljes díszben tisztelgének, nem említve azon nagy és szép számu sorkatonaságot, melly ez ünnep emelésére kiállítatik. A' „szent kéz“ tiszteletére folytonosan magyar ének zengedez, Mátyás templomában magyar mise 's szónoklat tartatik, 's derék polgáraink, nagy részben már külsőleg is magyarok, többnyire lelkes magyar zené harsogtatának az ősi vár hosszszantá, hol minden bástyákön, minden talpalatnyi földön magyar vér és magyar emlékezetek tapadnak. A' népsokaság nagyobb volt, mint valaha, — vajjon nem lehetne é a' nevezetesen napon, ez egyellen egyen, legalább az ünnep tartása alatt a' hidvámot 's az ennek szedésevel történő botrányokat megszüntetni. A' délutáni társasági keretnek dícsőiték, mellyek közt a' Szechenyi kert különösen kitünteté magát szent István életnagyságu képével fényesen kivilágítva 's alkalmas magyar aláírással ellátva, 's késő estig igen látogatott vala. — Magyar polgáraink multkor említett zászlószentelési ünnepélyére megjelent bécsi polgárok a' Hermina-kápolnára 130 p. forintot irtak alá. —

Ungmegyel közgyűlés. Ismét öszvogyultunk Ungvárt. Becsületes emberugy is lehet az illyes megyei hivatalokkal mint rusznacskó a' paradicsom-almával; a' fényes névért egyet megkerített... de mint belé harapott, bosszusan ellökte... f. évi aug. 5kén 's több napig tanakodtunk, vagy is inkább nem is tanakodtunk... csak határozotunk... Ha az ember ezen gépi egyhangu zajban, az unalom miatt, gondolat szárnyain régi apáink idejébe ragadtatik, 's eszébe jut ama szellem, mellyről a' költő éneklé: „Mondják, hogy itt vi-

léz urak, öszszegyültek... tanakodtak... 'S hogy ha harcra trombitáltak, mint a' sasok vini száltak... „akkor magában felsóhajt” oh népek istene! küldj egy reménysugárt!... „'S fájdalom! ez így lesz... így kell neki lennie, mindaddig, míg a' tanácskozási teremtet, ugyyszólva vendégek látogatják meg, a' megye gazdáji pedig elnöki 's egyszersmind vendégfogadói szerepet fognak játszani. Sok alkalmatlanság lehet mind ezekkel öszszekötve!... És aligha nem ez bírja rá (tán öntudta nélkül) az elnököt, hogy egyre kiáltozza székéből: „Jérünk tovább!”... no csak tovább!... „tovább urak tovább!” 'S megkell adni, hogy a' szabolicsiak ezen is könnyitni látszottak azzal, midőn elhatározzák, miképen tisztújítások őket ezen jelszó vezérlendi: „vagy főlebb, vagy ki!” mert ekként minden tisztviselő egy hivatalt csupán egy huzamig (cursus) viselhetvén, nincs kitéve azon kellemetlen körülménynek, hogy hivatalába unjon ('s vajjon kicsoda ne unná azt meg sokára?) más részről pedig a' vendégek is (KK. és RR.) ha kiki el nem mondhatja a' magát mégpedig ama keleties modorban (szélesen és hoszszan)... mentesítve vannak azon kis erőszaktól, mi a' „tovább” szócskában némileg rejtlenül lappang, de az unalom és könyelműség által eléggé elárultatik, mik az illy tanácskozásoknak elmaradhatatlan eredményei... Eljének a' szabolicsiak! kik egy hivatalra csak három évet szabtak; 's három év lefolytával azt mondják a' tisztviselőnek; „uram! főlebb vagy ki!” Hanem igazán, in criminalibus lehet még ez nagy jótétemény, mind rátko nézve, szánandó tisztviselők, kik örökké az ádáz rabsergeggel bajoskodtok; mind pedig rátko nézve, árva árny-kepek, ti nyomor és kétségbeesés fia, ti erőszakos halál ínségteljes jeltjei, szerencsétlen foglyok! siralmas sorsu némberek és más halandók! kik oda kerültek, hol sirás-rívás és fog csikorgatások váltják fel egymást... a' szabolics elvszerint ti is mentesítve vagytok attól, hogy a' tisztviselő szíve, a' hoszszas megszokás által, el ne fásuljon és részvétet, mi nélkül élénk figyelem és kellő igazságszűrészet hiányzik, többé ne ismérjen... 's csak úgy könnyedén pengesse nyelvén az ötven botot, ostorozást, seprűzést, és a' többi iszonyatos fenyték nemeit. Mi örömmel néztünk elébe ama karzat létrejöttének, melly valamely közgyűlésen indítványoztatott 's e'végre aláírási iv megnyitása B. Zs. volt lelkes követőnkre lön bízva... de fájdalom, mind ez ideig legkisebb eredményről sem írhatunk; pedig sokat reméljünk, megvaljuk, a' nőnem jelenlététől a' közgyűléseken ama karzaton; mi úgy valánk ott nézendők őket, mint kik előtt azon szónokok, kiből az önzés akarna szólani, kénytelenek volnának tartózkodva beszélni vagy elhallgatni; mint szoktunk, ha gyermekeink lépnek be, kik ártatlanok... Egyébiránt ezen most említettem gépszerszerűsége oka nem az, hogy eléggé erős ellenzék nem létezik meggyékben; mert abban hiány nem volna: csak az a' baj, hogy ez ellenzék jelenleg vezér nélkül van... 's hallgat... Innen amaz egyhangúság... unalom és tespedés... (B. Zs. a' gyűlésekre nem jár csak gyéren 'stb. 'stb. 'stb.)

Az újabb hírlapokról itt sok felé ágazik a' vélemény. — A' pesti-hírlapi szerkesztőség egyébiránt úgy látszik előttünk, hogy a' mi az előtt egyből is kített... az most sokból akarna kiteni... csak az a' baj, hogy az a' sok nem lehet egygyé... 's innen a' cikkek sem lehetnek egyenlők... hanem minden czik más alak, más modor, más idom... Akadt pedig ki a' programot olvasván, azt mondta: „Zum Teufel ist der Spiritus... Das Bilegma ist geblieben...“ (oda a' szellem! esiga vér a' mi maradt) Bezzeg azonban! mi is adhatnánk már valami vidéki (provincialis) hírlapot a' világnak; mert itt van Ellingar Kassáról — és nyomdát nyitott Ungban; 's mi mernénk talán hozzá fogni... de pro hic et nunc nem említve azt, hogy mindenhez három kell (pénz, pénz és 3szor is pénz) csupán valamelyik római látnokkal (vates) így kiáltunk fel: „Solliciti jaceant, terraque premantur iniqua, In longas orbem, qui secure vias („Álmát izzé a' gond 's ellenség földje temesse, A' kik a' föld hátát messzse utakra szegék...”) Hajh, bajos volna ám nálunk a' szétküldözés, nem mondom az országba, de csak itt helyben is... a' dicső magyar utak miatt... Van itt Ungvárt egy városrész, melly téglás (czeholnya) nevet visel, ugyyszólva, tős-gyökeres orosz lakosokkal elárasztva, mellyről egy két jobb szellemű hazafi majd kétségbe esett, hogy az magyarrá soha nem leend 's azon törő fejt, mikép lehetne ott kisededov-intézetet állítani, 's vele a' magyar nemzetiség alapját letenni? 's ime, e' napokban örömkönyüket sirhatott a' meleg keblü hazafi, mert a' nevezett részen létező elemi tanodában vizsgálat alkalmakor testestől lelkestől meggyőződhetett róla, mikép a' cze-

holnyai gyermekek (mind két nemben) magyarul írtak, olvastak, szavaltak és imádkoztak... szóval, az egész vizsgálat többnyire magyarul ment... (pedig „a potiori fit denominatio”) az ünnepély díszét emelte a' munkási áldor (puspök) jelenléte is; a' tanító valóban dicséretet érdemmel, bár fizetése is megfelelt érdemeinek... ha nem is egészen (mert mi ittigen szegények vagyunk) de legalább annyira, hogy e' jeles fiatal ember megélhetne családjával belőle... (igen ám, de évi díja sem több sem kevesebb a' földes uradalomtól mint 80. ugynevezett bankó forint!) szorgalmára azt mondhatja az ember: „Álom e' ez? vagy valóság?” fizetésére pedig bizvást énekelheti „honfi-társak sirjatok! mélyen szomorkodjatok!” Német színészek is vannak, 's eleinte igen odáig voltak, őt hat... nézőjök alig volt estenkint; de azután a' helybeli urad. hivatalnokok el kezdtek járni e' színházba; t. i. kegyőket a' társaság valamiképp megtalálta nyerni, kisasszonykák is fölléptek ballet-körben 's ingyen tanították rá a' társaság eszközésével... (szegény ártatlan lánykák! így ónak meg titeket a' hiuság mirigyé ellen.) A' színházi hirdvények már Ellinger műhelyéből kerülnek ki (ventis ite secundis!) Egyébiránt mondják egy csinos hívócska is van ezen színészi társaságnál és hogy a' színpadon az erény igen illik szájába... (Vége köv.)

Mosonmegye mult havi 16—20ig tartott közgyűlés nevezeteseb tárgyai: 1) Fölolvastattott egy megyénket az adó serényebb beszedésére komolyan intő kegy. kir. leirat. 2) A' nagy Széchenyi szőnyegre hozta „telekdij” elyben elfogadtatván, — utasításban adása a' finansialis választmány várva várt jelentése ide érkezéig elhalasztatott. 3) A' legelő kényszerített elkülönözése 's öszszesítése Csanád levele nyomán pártoltatott. 4) Mindkét parti vasut pártolándónak határozottatott. 5) Szabolcs felszólítása nyomán a' tüzkarmentesítés körüli adandó véleményes jelentés végett kiküldött választmány javaslata elfogadtatván, ez helybenhagyás végett a' nm. h. tanácsnak is fölterjesztetni határozottatott, — ezen szabályok egyike azt határozza, hogy a' tartalékpénztárban adakozáshoz minden nemes járulhat; nemtelen pedig járulni köteles. 6) Veszprém megyének Reguly pártoltatása iránti levele nálunk is rokonszenvre talált. 7) Az országgyűlési zárlásokat még jelenleg nem alku, hanem meghatározott ár mellett kívánjuk fizettetni; a' munkálat többi részére nézve pedig az orsz. gyűlési választmányának e' tárgyban nem épen magasztalható javaslata fogadtatott el. 8) Legfőbb tárgya a' gyűlésnek ismét a' néhány egyed megtámadta M. Ovár m. város hely-kormányzatának bel-szerkezeti állapotja vala (az amugy is megszorított köz 's szabad választásnak (még szűkebb korlatok közé szorítottatása czéloztatik némely polgárgararchák által) — ez iránt ugyan is egy kissé kétes értelmű — kir. biztosul e' megye 150 alispánját rendelő helytartósági intézvény érkezett, ennek nyomán, — a' megye közbizodalomával választott 150 alispán, 's követ jelenté, hogy mind a' megyéhez, mind pedig hozzá érkezett különös elnöki levéllel kinevezett kir. biztosí tisztében mielőbb eljárni ohajtván, e' végett a' kellő iratok nékie adassanak ki, — néhányan azonban a' kir. biztosí hivatalt az 150 alispán jelenleg követi állásával meg nem egyeztetethetvén, — azon hivatalnak most elnöklő alispánrai ruháztatását indítványozták felírásilag szorgalmaztatni, melly indítvány a' RR. nagy többségének közönbös hallgatása mellett határozatba is ment; — kedvező sikerét azonban e' felírásnak csak igen kevesen remélik, mert Sötér Ferencz urban látszólag nemcsak a' kormány, hanem a' megye és M. Ovár m. városbeli polgárság nagy többségének bizodalma öszpontosul. 9) A' marhahas ára 13, 12, 's 11 kra szállítottatott, — Reguly fölsegelésére is gyűjtetett egy kis pénz ezen gyűlés folyama alatt.

Amerika.

Ujyorkban azon hír érkezett, hogy a' mormonok prófétaját Joe Smithet 's testvérét Hiramot agyon lötték. A' próféta ugyanis testvérel együtt hihetően tartozási miatt Karthagóban az adóság fogházába zárattott, 's a' hozzájok vezető bejárást néhány a' kormányzó által oda rendelt katona keményen őrizte. Egy valaki a' mormonok közül egész vakmerőséggel az örök szemelátára akart a' fogházba nyomulni. Az ör ellenállott, mire emberünk az örre pisztolyt sűtött 's azt megsebesíté. Erre nagy zaj kerekedett 's egész néptömeg tödult öszsze a' tömlőcz előtt. Joe és fogolytársai, kik szinte pisztolyal voltak ellátva, a' tömlőcz belsejéből öreikre tüzeltek, sőt Joe kísérletet tön az ablakon keresztül elilianhatásra; de golyók fűrak testét keresztül 's ő halva földre rogyott. Hasonló sors érte testvérét Hiramot is, 's Richards a' mormonok egy másik vezetője keményen megsebesítetett. Számos mormon haladéktalanul Nauvooba indult

a' próféta halálát hírül viendő. Sokan nagyon félnek, hogy elkeserültségökben az ottani kormányzót 's csekély őrcsapatát legyilkoladják. —

Spanyolország.

Jól értesültek állítják, mikép a' progressisták lajlandók lesznek a' mérsékpárti kijelöltekre szavazni, ha választásra a' carlistapárt is megjelenék. Ez igen nagy patriotismus lenne; ki szabadelvű, annak nem szabad ingadozni az absolutismus és kisebb nagyobb kiterjedésű képviseleti rendszer párthivei közt. — A' Clamor Publico szerint a' barcelonai őrizet egy részét Saragosába teszik által 's csodálkozik a' csapatok ezen mozgalmain, minek oka nincs tudva. Keserűn fakad ki egyébiránt azon sok igazságtalanság miatt, mik napi renden vannak, 's olly borzasztók, hogy ha Spanyolországra még egyszer szabadság napja derül, a' mostani helyzet hü előadását mesével határosnak tartaná az utókor. Példa erre a' Barcelonában közönségesen tisztelt don P e d r o Gil személye ellen elkövetett merény, kit lakában megrohánva börtönbe hurcoltak 's 36 óraig hagytak ott, aztán kibocsáták az öszszszerevéttel, hogy az egész dolog tévedés volt. Ámbár a' fővárosi esend tökéletesen helyre állt és semmi háborgás sem mutatkozik, a' bátorsági intézkedések még sem szűntek meg. Ceutai levelek szerint a' mórok a' spanyolok iránt, nem tekintvén ezek ellenséges készületeit, nyájassab 's udvarisabbak, mint rendesen szoktak lenni. Gyűlöletök 's ellenszenvök csak a' francziákra szorítkozik, mi nyilván tanusítja, mikép a' marokkai események éltetője Abdelkader. Ha még Anglia is ebben sántikál, úgy Abdelkader érteni látszik azon fontos érdeket, hogy Franciaországot, de egyedül csak ezt, bonyolítsa az öszszes berbér statusokkal háboruba. Spanyolország okosan cselekszik hogy neki készül, szemmel tartani az eseményeket 's főleg pedig azon eltökélett szándékot tanusítani, hogy nála nélkül a' marokkai kérdést nem dönthetni el; azonban kérdés: nem esiké elhelyezete hasznosságától ha Franciaországnyakrafőre háboruba rántaná. — Az egyezkedés a' kormány 's ferdinandbank közt 60 millio iránt augustusra is megtörtént. A' bank statusjövédelmi bevétele mult hónapokban jóval haladta a' kölcsönt, mert míg ez 45 milliót tett, amaz hetven milliónál többre szűkkent.

Franciaország.

Cadizi 's gibraltári jul. 29ig terjedő tudósítások szerint a' francia hajóhad még mindig a' cadizi, az angol pedig a' gibraltári kikötőben horgonyozott. A' főügyviselő ultimatum a 26d. ért Larasba 's adatott által a' pasának, ki azt tüstint a' szultánnak tartozott küldeni. Az ebben kitűzött határidő aug. 2d. terjedt, minek siker nélkül elmulandása esetén Joinville hg haderejével Larasta, Mogadort 's Rabatot támadandja meg. Jul. 24d. óta, midőn Joinville hg Bugeaud sürgönyeit kapta 's a' marokkai kikötőket zárlat alá vette, hogy a' fegyverek 's hadiszer kiszállítását szemügygyel tartsa, a' francia hajócsapat gondosan őrizi a' partokat. Bugeaud azonban a' partot kémlelteti, alkalmas állomási pontot kereső, melly egybeköttetési helyül szolgáljon a' szárazföldi 's hajóhadnak. Joinvillehg segéde jul. 28d. indult Cadizből 's aug. 6d. érkezett Párisba. Azon tudósítások nyomán, miket hozott, hírlik, hogy a' szultán fíjára bizta Abdelkader, kézbe kerítését. Ha ez való 's a' szultán fíja testestől 's lelkestől rajta lesz e' bizományt hü pontossággal létesíteni: úgy a' francia-marokkói nehézségek le lesznek gyözve. Sidihamida egyébiránt, a' marokkai tábor főparancsnoka az usdaiakhoz irt levelében úgy nyilatkozott, hogy ő bekét ohajt a' keresztényekkel 's ez a' szultán komoly szándéka is, 's ha fíja megérkezendik, e' körülménytől csak jót várhatni. A' spanyol kormány mindegyre szaporítja Alge sirasban 's gibraltár előtt táborát. Gibraltárban olly nagy volt a' tangeri menekülők tolongása, hogy az angol hatóság senkit sem akart többé bebocsátani. Aug. 4d. orani tudósítás szerint Joinville hg. aug. 2d. Tanger előtt horgonyzott. A' szultánnak szabott határidő sikertelen mult el, más demonstratio azonban a' marokkaiak ellen nem létesítették, mint a' francia hajóhad Tanger előtt megjelenése. A' szultán időt akar nyerni 's a' francia status férfiak megelégednek, amaz elvitórlázással. Mondják ugyan, hogy a' hadminiszter segédje aug. 3. Oránban érkezvén Bugeaudnak 's Joinville hgnek azon parancsot hozta: hogy ha a' szultán Franciaország követelésinek nem engedend, az ellenségeskedést azonnal minden ponton kezdjék meg; de félő, mond egy magány tudósító, hogy míg a' szultán Angliával egyetértőleg felígérétekkel ámitgat bennünket, addig elő áll az özi idő 's hajóinkat a' marokkai partoktól elüzi. A' Moniteur aug. 10d. száma szerint egy Tangerből aug. 3d. viradóra indult hajó hozzá azon tudósítást, hogy azon perczben, midőn a' francziák az ellenségeskedést el-

kezdék vala, hatalmazá fel egy szultáni levél a' larasi pasát a' béke alkudozásokra. — Lamartine eddigi összes munkáját 's nyolcz még nyomatlan kötetet Bethune könyvtárusnak 450 ezer frankért adta el. Spanyolország hitelezői közgyűléseket a napokban tarták a' parisi börzeépületben; 's egy öt tagbul álló, teljes hatalmu választmányt neveztek ki ügyeik tisztába hozatalára. Nyilvánították egyébiránt a' spanyol nemzet loyálisába helyezett bizalmukat azon határozatuk mellett; hogy Spanyolország belpolitikájába vegyülni épen nem fognak, de szilárd akarattal mindent elkövetni, miszerint a' kormányt arra indítsák, hogy hitelezői ügyével foglalkozzék. — Legújabb hírek szerint a' larasi kormányzót felhatalmazá a' szultán — mint főlebb is érintők-békealkudozásokra, Joinville hg pedig Niont bizá meg ezen tekintetben. Minden ellenségeskedés megszűnt 's kiki azon hiedelemben van, hogy a' béke helyre álland. Aug. 5d. a' szultán Francia- és Spanyolországok által kö-

vetelt elégtétben megegyezet, 's e' pillanatban elvitorlázott a' francia hajóhad Tangertől Gibraltárba.

Oroszország

Sz. pétervári legújabb tudósítások szerint a' magas porta hatályos közbevetése következtében ő felsége a' czár megengedé, hogy a' két szerb száműzött Vuicsics és Petronievics házájokba visszatérhessenek.

Olaszország.

Néhány nappal ezelőtt három porosz utazó Vezúv tűzokádó hegyre hágtuk alkalmakor a' rablók által megtámadtatott. A' dolog így történt: utasaink egy kalauz és az idegenek védelmére 's szükséges földözeteré Vezúv tűzhegy felállított rendőrök kíséretében a' kuphelyre szerencsésen feljutottak, honnan a' rendőrök szokás szerint visszatértek. A' mint a' kupot megmászni akarnak, a' sziklák közül hirtelen egy rabló lépett elő, 's az idegenek egyikét könnyű késszúrással megsebesíté, ki azonnal másik társával meg a' vezetővel együtt futásnak

eredt. Hanem a' harmadik több rablótól utóléretvén földreterítették és nála volt mintegy 10 — 12 napoleonaranytól 's zsebórájától megfosztatott, e mellett mintegy tíz késszúrást kapott. Később társai őt fölkeresék, 's magukkal a' zárndokhoz vitték, de kit isten nevében sem voltak képesek arra birni, hogy lakát előlök felnyissa. — Így a' szegény sebesültnek először is csak Resinaban lehettek segedelmére, hol egyszersmind az egész dolog törvényszék elibe adatván, az további nyomozás végett jegyzőkönyvbe iktattatott. Az imént elbeszélte történetben maga a' tény való, noha részleteiben a' különböző tudósítások egymástól kissé eltérnek. E' dolog a' nápolyi idegenek közt nagy megindulást okozott. Több 20 évenél hogy hasonló esemény nem fordult elő. A' rendőrség rögtön megtette a' szükséges lépéseket, hogy jövődöre a' Vezuvra hágni kívánok minden félelmét eloszlassa. —

ÉRTESÍTŐ.

Egyedül

EGGENBERGER JÓZSEF ÉS FIA CAD. KÖNYV-ÁRUSOKNÁL KAPHATÓ:

GARAY JÁNOS VERSEI.

Diszkiadás Nórétben 290 lap, vagyis 19 és 1/2 ív, finom velinen. Pesten 1843. Ara borítékba fűzve 2 fr. p.p. 2-3

Hirdetvény.

A' nm. m. kir. Kamra rendelete következtében a' kir. koronai és kamrai uradalmakban, ugyszinté a' megürült kalocsai érsekségi jószágok banezében nyert 's bérmentesen 0-Budára részint pedig Pestre szállított juh- és bárány-gyapjúnak árverése 1844dik évi aug. 26ára tűzött ki, minélfogva megjegyeztetvén itt, hogy ez árverésnél írásbeli ajánlatokon kívül, szóval tett ígéretek is elfogadhatnak — a' venni szándékozók ez árverésre akkép hívatnak meg: hogy a' fenkitűzött napon délelőtti 9 óráig személyesen vagy törvényes hatalommal fölruházott megbízottjaik által a' kir. kamrai épületben Budán megjelenjenek, vagy kik írásban adandnak be ajánlataikat, e' fölirással: „gyapju-árverési ígéretek” a' kir. kamrai elnökséghez, hol azok felbontatlan maradván, az árverési elnök által az árveréshez szinte föl bontatlan fognak vitetni, legfőlebb f.é. aug. 25eig benyujtsák.

Az árverési föltételek mellyekből egyszersmind az árverési eljárás-mód nemkülönben a' venni szándékozók kötelezettségeik is eleve kivethetők leendnek — e' következendők közül állanak:

I. Ez árverésnek tárgya leend, a' kir. koronai 's kamrai uradalmakban, ugyszinté a' megürült kalocsai érsekséghez tartozó jószágokban ezében természetett juh- és bárány-gyapju: u. m.

a) az 6-b u d a i koronai uradalombul mintegy 36 mázsa juh- és 6 mázsa bárány-gyapju;

b) a' diósgyőri koronai uradalombul mintegy 50 mázsa juh és 4 mázsa bárány-gyapju;

c) a' bácsi kamrai uradalomból 's nevezetesen az alsó kula-pusztai juhászatból, mintegy 32 mázsa juh- és 4 mázsa bárány-gyapju, a' felső kula-pusztai juhászatból mintegy 40 mázsa juh-gyapju, a' kis-sztapári juhászatból mintegy 28 mázsa juh- és 350 font báránygyapju: végre d) a' megürült kalocsai érsekség uradalmiból mintegy 140 mázsa 19 font juh-gyapju.

II. A' szóbeli ígéretek mellett e' nyilvános árverésnél, mint említették, írásbeli ígéretek is elfogadhatnak és a' legtöbbet ígéro nevének kikialtása az egyes ajánlatok összehasonlításából kitünendő eredmény által fog eszközöltetni.

III. A' minden egyes venni szándékozótul befizetendő bánatpénzre nézve következő ár szabattott, u. m.: az 6-budai gyapjuért (400) azaz négyszáz forint, a' diósgyőriért (500) azaz ötszáz ft., az alsókulai pusztá (300) azaz négyszáz, felsőkulai pusztá (400) azaz négyszáz, kis-sztapári (200) azaz kétszáz, a' bélai pusztá (700) azaz hétszáz ft.; 's végre a' kalocsai gyapjuért (1400) azaz ezernégyszáz ft. p. g. ben letétehetik, pedig készpénzben v. statuspapirosban (börzei érték szerint) kivéven az 1834—1839ki statusadóssági kötelezvényeket, mellyek csak névszerinti értékükben vétetnek el.

E' bánatpénzt minden, ki ezen nyilvános szóbeli árverésnél részt veend, hábár írásbeli ajánlatot tett legyen v. nem, az árverési bizottság előtt leteendi; vagy ennek a' kir. kamrai budai taksáló hivatalnál, vagy végre a' pesti kir. sóhivatalnál, vagy végre a' pesti kir. sóhivatalnál letett bánatpénzről szóló hivatalos bizonyítványát bemutatandja.

Azok, kik írásbeli ajánlkozásik mellett a' nyilvános árverésnél szóval is igéri szándékoznak k e t t ő s bánatpénzt nem tartoznak letenni, hanem kívánatukra az általok készpénzben vagy statuspapirosban ezeknek börze-értékük szerint befizetett bánatpénzről szóló egyes bevételi bizonyítványon kívül, másod példányban is adatik bizonyítvány, 's egyide ezen bizonyítvány-példánynak a' nyilvános árverésnél lesz előmutatandó, másika pedig az írásban foglalt ajánlatához lesz csatolandó.

Az ekkép letett bánatpénzek az arról szóló bizonyítványok egyes vagy netán másodpéldányainak visszatérítése mellett lesznek csak visszaadandók.

IV. Ki a' nyilvános árverésnél igéri szándékozik, tartozik az árverési föltételeket, mellyek felolvasásával az árverés kezdődik, aláírni: mi által, teendő ajánlatira nézve, magát visszavonhatlanul kötelezend.

Szintugy megkivántatik, hogy az írásban teendő ajánlatok azon nyilatkozást foglalják magokba, miszerint az ajánlkozó a' közzé tett árverési föltételeknek magát minden kikötés nélkül aláveti, hogy tett ajánlata őt másolhatlanul kötelezi, végre hogy nyilatkozatának ugyanazon jogereje legyen, mintha az ajánlkozó az érintett föltételeket és árverési jegyzőkönyvet aláírta volna. E' vitágos és határozott nyilatkozat hiányával levő írásbeli ajánlat figyelmet nem igényelhetend.

V. A' nyilvános árverésnél az eladásra kiteendő gyapju részletenként, mint ezek az 1ső pontban elősorolvák—fognak kikialtani, és csak az egyszerre és együtt kikialtott mennyisége tetethetnek igéretek; miért is a' teendő ígéretek, más ki nem kiáltott mennyiségre nem fognak értetni, sem a' bármi más föltét alatt tetek figyelembe vétetni, mint szinte általában a' megállapított föltételek ellen az árverés alatt vagy azután tett bármi kifogások következeseket magokkal nem vonandának.

Hasonlókép, figyelembe nem jöhetnek az árverési 's eladási föltételektől bármiben eltérő igényekhez kötött írásbeli ajánlatok; melly utóbbiaknak — hogy eredményök legyen számszerint meghatározott ígéretek kell magokban foglalniok.

VI. Ajánlkozók, kik írásbeli ígéretek tenni szándékoznak, szabadon 's tetzésök szerint az egész eladandó gyapju-mennyiségre, vagy annak az 1ső pontban említett részleteire, a' mint azok kikialtattak, tehetik ajánlataikat; de azt minden esetre határozott számmal kifejezni. 's 3d. pont szerint ráesendő bánatpénzt hozzámellékelní tartoznak.

VII. Minden kikialtás után az igérok mindegyike köteles az árverési jegyzőkönyvben ígéreteit sajátkezűleg aláírni, a' legtöbbet ígéro pedig köteles itt azt is megjegyezni, hogy ő volt a' ki legtöbbet ígér.

Ezen aláírásnak a' mondott jegyzőkönyvbe leendő beiktatásától, ugyszin-

te, ha ő mint legtöbbet ígéro a' szerződés befejezésére felszólittatik — ennek megteletétől többé nem vonakodhatik; melly esetben azonban, ha b á r tett ajánlatit jegyzőkönyvileg alá nem írta is, nevének már az árverési föltételek alá történt sajátkezü írása, vagy netán írásbeli ajánlataihoz mellékelt nyilatkozatának erejénél fogva, a' szerződés befejezésére ezzel kitűzött 8 napi határidőnek eltelte után, mint szerződés-szegő fog tekintetni, a' kincstár pedig jogositva leend, nemcsak az érintett legtöbbet ígéro által befizetett bánatpénzt visszatartani, hanem azon gyapju-mennyiségről is, mellyre nézve többször érintett egyed a' legtöbbet ígéro volt, rendelkezni.

Ugyanezen kötelezést ugyanazon következményekkel vállalandja magára az is, ki netán írásban tett ajánlata következtében legtöbbet ígéronek találtatott.

VIII. Írásbeli ajánlatokban, köteles az ajánlkozó saját lakhelyét, hat. i. a' nyilvános árverés ideje alatt személyesen jelen van, tudtul adni, vagy ha jelen nincs, tehát felhatalmazottja nevét feljegyezni, ki a' szerződést nevében fogja befejezni.

IX. Mihelyt e' nyilvános árverésnek az 5. pont alatt kitétt módon, egész tárgya részenként eladatott, az árverési eljárás mód czélját érte; ekkor az árverési bizottság a' szóval és írásban tett ígéretek összehasonlításához látand, hol mindegyiknek, ki az árverésnél egyik v. másik részletre legtöbbet ígért, v. ajánla át írásban tette, jelenlenni joga leend.

X. Ezen összehasonlítás alkalmakor az összejött írásbeli ajánlatok a' jelenlevők előtt az árverési bizottsági elnök által felbontatnak 's illeleg megvizsgálatnak, ha vajjon a' főnebbi pontok kívánatának megfelelőnek é, vagy nem? 's a' mellyek hiányosak, felre tetetnek.

Ezek után, az írásbeli többi ajánlatok, a' szóval tett legmagasabigéretekkel egybevetetnek, 's ezekből az egészen legkedvezőbb eredményt mutató fog kiszemeltetni, 's ha több r. illy egyenlő igéretet találtatának, a' szóbeli ígértek közül a' hasonló szóbelinek; a' két egyenlő írásbeli ajánlat közül pedig annak adatik elsőség, melly hamarabb küldetett be; — végre az egészen hasonló között sorshuzás fog határozni.

XI. Azoknak, kikre a' főnebbiek szorint bizonyos gyapju-mennyiség esik, 's kikre nézve az ajánlott ár ekkép másolhatlanul kötelező marad, a' bizottság által ez nyomban tudtul adatik azon megjegyzéssel, hogy ezt a' m. kir. udv. kincstárnak helybenhagyás végett melly annak mindig tartatatik — feljeltessék. A' többi igéroknek pedig készpénzben v. statuspapirosban betett bánatpénzük 's illeleg erről bizonyítványuk tüstint — v. ha ki helyben nem lenne, mihelyest magát jelentendi — visszaadatik; mi által ezeknek, minden az árverési föltételek — 's illeleg írásbeli ajánlataik benyujtásával rájok háramlott kötelezettségük elenyészendik.

XII. Későbbi bármi ígéretek 's ajánlatoknak hely nem adatik. Fentartia magának mégis a' kincstár, — azon esetben, ha netán a' kitétt árverés várakozása ellenére semmi kedvező eredményre nem vezetne, — egy második árverés kitűzését, vagy másképi rendelkezését.

XIII. A' letett bánatpénz elvesztése alatt köteles a' vevő az árverés tartásató számított legfőlebb 8 nap alatt az árverési bizottság elnökénél — az illelt szerződés megkötése végett — személyesen megjelenni.

XIV. Ezen szerződés megkötése 's kiadása előtt köteles a' vevő betett bánatpénzét, a' vételiár 25%ig kiegészíteni, melly 25%tje a' vételiárnak, cautióul szolgáland a' megvett áruk vonogatás nélküli átvételére 's a' még hátr. levő vételiárnak lefizetésére.

XV. Ezen cautio és vételi jogok elvesztése alatt kötelesek a' vevők az ekkép megvett gyapju-mennyiséget legfőlebb 1844. sept. 15keig a' még hátralevő vételi ár lefizetése mellett átvenni.

XVI. Az óbudai gyapju az óbudai tisztortóság hivatala udvarában van letéve; a' diósgyőri, bácsi kamrai 's a' megürült kalocsai érsekségi gyapju pedig a' pesti kir. sóháznál vannak lerakva, holott is mindenki által f. é. aug. 20kától az árverés napjáig megtekinthető.

XVII. A' gyapju-mázsalásnál 2percentes beméret állapittatik meg apadásul.

XVIII. A' vevők tartoznak a' gyapjuzsákokat azoknak beszerzési árok szerint a' kincstárnak helyre pótolni, végtére:

XIX. A' vevő az átvendő gyapjut annak átvétele előtt egy az óbudai uradalmi vagy pesti sóhivatali tiszt jelenlétében megmázsalthatja. — Budán 1844dik július 17ken. 3-3

Birkák eladása.

A' nm. magyar kir. udv. Kincstár rendeletéből közhírré tetetik: hogy a' megürült kalocsai érseki uradalomhoz tartozó bácsi tisztartósági kerületben az uradalmi birka-nyájából 1844dik évi sept. hó 4ken délelőtti szokott órákban, árverés utján, a' többet ígéroknak, készpénz azonnali fizetés mellett, Bács mezővárosában, a' tisztartói lakban, kisebb részletekben is, el fognak adatni 241 db közönséges szőrű birták, mellyre a' vásárlani kívánók a' szokott bánatpénzzel ellátva illendően enzenel meghivattatnak. 2-3

Gubacs- és makktermés.

A' nm. magyar kir. udv. Kincstár kir. rendeletéből közhírré tetetik, hogy a' megürült kalocsai érsekség uradalomhoz tartozó kalocsai és hajósi kerületekben létező felső erdőken találtató gubacs és makk 1844dik évi termés mindegyik erdőt külön és külön a' gubacs — külön a' makktermést érte. Kalocsán az igazgatóság írótermében f. évi sept. hó 12d. napján, valaaint a' sz. istványi kerületben létező erdőre nézve, ugyan a' gubacs és makk-termés azon sept. hó 16d. napján, a' tisztartói író-teremben, a' regg. szokott órákban, készpénz fizetés mellett, a' többet ígéroknak el fog adatni. Mellyre a' vásárlani kívánók a' szükséges bánatpénzzel ellátva, e z e n n e l illendően meghivattatnak. 2-3

T. Tolna vgyében Simontornyai uradalomnak kiterjedett erdejében az idei Gubacszedés az uradalmi irodában naponkint látható föltételek mellett elegendő bánatpénz letételevel — f. hó 15ken délelőtt tartandó nyilvános árverés utján a' legtöbbet ígéroknak haszonbérbe kiadandó. — 3-3